

Vejledning om indholdsplaner for frie kostskoler

Indledning

På folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) skal der, inden et kursus begynder, foreligge en indholdsplan.

En *indholdsplan* er en samlet beskrivelse af undervisningen og samværet på et kursus. Indholdsplanen skal beskrive hele kostskolearbejdet, hvis hovedsigte er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse samt tydeliggøre, at undervisningen er af bred almen karakter. Der skal udarbejdes en indholdsplan for hvert kursus, skolen afholder.

Frie kostskoler skal desuden udarbejde *årsplaner*, der indeholder angivelse af tidspunkt for afholdelse af kurser, længden af disse og evt. afbrydelser mm. Der udarbejdes en samlet årsplan for hvert skoleår. Skemaer til årsplan og vejledning herom findes på ministeriets hjemmeside: www.uvm.dk.

På næste side findes en disposition for denne vejledning. Vejledningen er opbygget således, at der i kapitel 1 henvises til lovgrundlaget. I kapitel 2 gennemgås og kommenteres de relevante paragraffer fra loven og tilskudsbekendtgørelsen. I kapitel 3 er der forslag til forskellige punkter i en skoles indholdsplan – såvel punkter, som er en konsekvens af et lovkrav, som forslag til punkter, der kan være med til at uddybe og forklare den enkelte skoles virksomhed. Kapitel 4 omhandler regler vedrørende undervisningspligtige elever og folkeskolens prøver mm og er derfor af mindre interesse for folkehøjskolerne.

Disposition:

1. Lovgrundlaget	Side 3
2. Generelle krav til indholdsplaner	3
2.1 Godkendelse, indhold og ændringer	3
2.2 Hovedsigte	3
2.3 Undervisningspligtige elever, om at stå mål med	4
2.4 Ansvar	5
2.5 Offentliggørelse	5
2.6 Undervisningens og det pædagogisk tilrettelagte samværs omfang og placering	5
2.7 Krav om alment indhold	6
2.8 Elever og undervisningssprog	6
2.9 Vejledning	6
3. Forslag til indhold	7
3.1 Værdigrundlag og nærmere formål	7
3.2 Hovedsigte	7
3.3 Skolens pædagogiske linie	7
3.4 Eleverne	7
3.5 Lærerne	8
3.6 Undervisningen	8
3.7 Vejledning	8
3.8 Den pædagogiske virksomhed i forbindelse med kostskolearbejdet	9
3.9 Specialundervisning	9
3.10 Tosprogede elever og integrationsarbejde	9
3.11 Kompetencegivende uddannelseselementer i for- bindelse med kurser på folkehøjskoler, husholdnings- skoler og håndarbejdsskoler	10
4. Specielt for efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler	10
4.1 Ekstra danskundervisning for tosprogede elever på efterskoler	10
4.2 Undervisningspligtige elever og elever i 10. klasse	10
4.3 Afgangsprøver	11
4.4 Andre love, bekendtgørelser, vejledninger og Links	12

1 Lovgrundlaget

Bestemmelser vedrørende indholdsplanen findes i:

Lovbekendtgørelse nr. 1149 af 21. november 2006 om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskole og håndarbejdsskole (frie kostskoler) med efterfølgende ændringer (herefter omtalt som lov om frie kostskoler eller blot loven).

Bekendtgørelse nr. 1448 af 13. december 2006 om tilskud m.v. til folkehøjskole, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) (herefter omtalt som tilskudsbekendtgørelsen).

Af lov om frie kostskoler § 17 fremgår:

”Stk. 2. Bestyrelsen godkender årligt en plan for skolens kursusvirksomhed (årsplanen) og en plan for indholdet af det enkelte kursus (indholdsplanen). Bestyrelsen kan bemyndige forstanderen til at godkende indholdsplanen.”

”Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om års- og indholdsplanerne, herunder om opgørelse af ugetallet, ekskursioner m.v..”

2 Generelle krav til indholdsplaner

2.1 Godkendelse, indhold og ændringer

Af tilskudsbekendtgørelsen fremgår:

”§ 21 stk. 1 For hvert kursus godkendes en indholdsplan før kursets start. I indholdsplanen beskrives elevernes undervisning og planlagte aktiviteter for hver kursusuge, herunder kursusperiode, undervisningsdage, ugeskema, fag faggrupper, uddannelses- og erhvervsvejledning, pædagogisk tilrettelagte ekskursioner, studieture, lejrskoleophold og erhvervspraktik samt den pædagogiske virksomhed i forbindelse med kostskoleformen. Ændringer indarbejdes og godkendes undervejs, således at kursets faktiske indhold er beskrevet.”

Det er således ikke tilstrækkeligt, at indholdsplanen alene består af ugeskemaer med oplysninger om, hvilke fag der tilbydes og lærernes initialer. Se forslag til indhold senere i vejledningen.

Skolens indholdsplan skal være udarbejdet inden kursets start. Det er skolens bestyrelse, der skal godkende indholdsplanen og ændringer af denne. Bestyrelsens behandling af indholdsplaner skal fremgå af bestyrelsens protokol. Bestyrelsen kan bemyndige skolens forstander til at godkende indholdsplanerne (jf. lov om frie kostskoler § 17 stk. 2). Bemyndigelsen skal fremgå af bestyrelsens protokol. Bemyndigelsen kan gælde enkelte kurser eller generelt. Ligeledes kan den alene gælde ændringer af et eller flere kurser.

2.2 Hovedsigte

Af tilskudsbekendtgørelsen fremgår:

”§ 21 stk. 2. I indholdsplanen beskrives endvidere, hvorledes kurset opfylder lovens hovedsigte gennem undervisning og samvær, jf. lovens § 1.”

Af lovens § 1 fremgår, at de frie kostskoler, såvel folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler som håndarbejdsskoler ”tilbyder undervisning og samvær på kurser, hvis hovedsigte er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse”.

Hovedsigtet er ikke kun knyttet til undervisningen, men til hele kostskoleformen. De dele af samværet, der er tilrettelagt således, at de bidrager til opfyldelse af hovedsigtet, skal beskrives i indholdsplanen.

Jf. lovforslagets bemærkninger:

Livsoplysning er et begreb, der rummer universelle og almenmenneskelige problemstillinger. Livsoplysning ligger i forlængelse af den bestående oplysningstradition for de frie skoler og vedrører de store spørgsmål i tilværelsen.

Folkelig oplysning rummer oplysning om store og små fællesskaber samt forholdet til det individuelle. I folkelig oplysning er det individuelle og det fælles sider af samme sag og hinandens forudsætning.

Demokratisk dannelse understreger opgaven i at fastholde og udvikle en proces, der fører frem mod demokrati. Det markerer, at det er de frie kostskolers opgave at danne sine elever til engagerede medborgere med lyst og evne til at være aktive i et demokratisk samfund. Begrebet vedrører både undervisningens indhold og elevernes mulighed for medbestemmelse i såvel undervisning som samvær og dermed kursernes tilrettelæggelse.

2.3 Undervisningspligtige elever, om at stå mål med

Af tilskudsbekendtgørelsen fremgår:

”§ 21 *stk.* 3. Optager skolen undervisningspligtige elever, skal skolen fastsætte slutmål for de fagområder folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i. Slutmålene skal indskrives i indholdsplanen.”

Af folkeskolelovens § 5 til § 7 fremgår, hvilke fagområder undervisningen naturligt kan opdeles i mm. Heraf følger at efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, der optager undervisningspligtige elever, skal tilbyde en undervisning inden for følgende obligatoriske fag:

- a) De humanistiske fag: Dansk, engelsk kristendomskundskab, historie, samfundsfag. Desuden kan en skole tilbyde undervisning i tysk og/eller fransk.
- b) De praktiske/musiske fag: Alene idræt er obligatorisk for de relevante klassetrin. Det er derfor frivilligt for en skole at tilbyde undervisning i fx musik, formning, sløjd og håndarbejde m.fl. fag.
- c) Naturfagene: Matematik, geografi, biologi og fysik/kemi.

For at skolens undervisning står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, vil det være en forudsætning, at de slutmål, skolen fastsætter for sin undervisning, som minimum står mål med de slutmål, der gælder for folkeskolens obligatoriske fag og emner. Det skal herunder være muligt i et evt. tilsyn at vurdere, om slutmålene er beskrevet på en sådan måde og med et sådant indhold, at det sandsynliggøres, at de står mål med de slutmål, der er fastsat for folkeskolens undervisning.

Der er i lov om frie kostskoler ikke noget krav om, at folkeskolens obligatoriske fag og emner direkte skal kunne identificeres på skolens skema ved navns nævnelse. Fagene og emnerne kan f.eks. indgå i tværfaglige undervisningsforløb, projektorienteret undervisning mv.

Skolen skal udover de her omtalte obligatoriske fagområder beskrive skolens øvrige undervisning. Det er ikke nok at henvise til, at skolen underviser i overensstemmelse med folkeskolens gældende regler.

Yderligere regler om undervisningspligtige elever og om elever i 10. klasse findes i afsnit 4.2

Angående prøver se afsnit 4.3.

2.4 Ansvar

Af tilskudsbekendtgørelsen fremgår:

”§ 21 stk. 4. Forstanderen har ansvaret for, at indholdsplanen senest ved kursets afslutning suppleres med en opdateret oversigt over, hvilke lærere der har varetaget undervisningen og de planlagte aktiviteter.”

For at sikre overensstemmelse med lærernes arbejds- og tjenesteplaner e.l. skal det senest ved kursets afslutning fremgå af indholdsplanen, hvilke lærere der har varetaget undervisningen og de planlagte aktiviteter.

2.5 Offentliggørelse

Af tilskudsbekendtgørelsen fremgår:

”§ 21 Stk. 5. Indholdsplaner for efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler skal være offentlig tilgængelige via skolens hjemmeside”

Med dette krav sikres, at forældre, offentlige myndigheder og andre interesserede kan få en beskrivelse af, hvordan skolen har valgt at tilrettelægge undervisning og samvær.

2.6 Undervisningens og det pædagogisk tilrettelagte samværs omfang og placering

Ifølge lov om frie kostskoler § 16 stk. 1 skal undervisningen i alle kursusuger på kurser af en uges varighed og derover bestå af undervisning svarende til mindst 5 hele undervisningsdage.

Af tilskudsbekendtgørelsen fremgår:

§ 12. I en hel kursusuge skal der undervises mindst 21 timer eksklusiv pauser.

§ 12, stk. 2. En hel undervisningsdag skal tilrettelægges for alle elever bestående af undervisning, pædagogisk tilrettelagt samvær eller begge dele i mindst to af følgende tre tidsrum: formiddag, eftermiddag og aften. Hvert tidsrum skal omfatte undervisning, planlagt samvær eller begge dele i mindst 1,5 time eksklusiv pauser. Måltider medregnes ikke i det pædagogisk tilrettelagte samvær. En hel undervisningsdag kan deles i to halvdele og fordeles på to kalenderdage. En dag kan ikke medregnes med mere end én hel undervisningsdag.

I alle hele kursusuger skal der være mindst 21 timers undervisning. En time er 60 minutter, og pauser i løbet af undervisningen medregnes ikke i undervisningstiden. Da hver uge skal opfylde betingelserne, kan skolen ikke konvertere undervisning ud over de 21 timer til undervisning i andre kursusuger. Det skal i indholdsplanen være muligt at identificere alle 21 undervisningstimer i hver kursusuge.

Det skal fremgå af indholdsplanen, at undervisningen og det pædagogisk tilrettelagte samvær er tilrettelagt for alle elever i et omfang og med en placering, der svarer til 5 hele undervisningsdage. I forbindelse med elevernes individuelle sammensætning af ugeskemaet kan det undtagelsesvis accepteres, at enkelte elever ikke har 5 hele undervisningsdage.

En undervisningsdag består af undervisning, pædagogisk tilrettelagt samvær for alle elever eller begge dele. Herved forstås planlagte, målrettede og fremadskridende aktiviteter. Som udgangspunkt er planlagte, målrettede og fremadskridende aktiviteter i forbindelse med kostskoleformen ikke undervisning, men pædagogisk tilrettelagt samvær. Skolen og lærerne er ansvarlig både for undervisningen og for det pædagogisk tilrettelagte samvær, også selvom det i praksis kan være styret af eleverne. Eksempler på pædagogisk tilrettelagt samvær: fællesmøder, bogruppermøder, motion, rengøring, forældremøder og familiedage. Måltider indgår hverken i det pædagogisk tilrettelagte samvær eller undervisningen. Ind-

holdsplanen skal indeholde oplysninger, så det er muligt at afgøre, om en aktivitet regnes som undervisning eller pædagogisk tilrettelagt samvær for alle elever.

En hel undervisningsdag kan opdeles i halve dage. En undervisningsdag kan ikke tælle for mere end 1 hel undervisningsdag, uanset om der undervises både formiddag, eftermiddag og aften. Der er ikke fastlagt bestemte klokkeslæt til at skille formiddag, eftermiddag og aften. Det er den enkelte skoles normale spisetider til frokost og aftensmad, der adskiller de enkelte dele. Indholdsplanen skal derfor indeholde oplysninger om tidspunkter for måltiderne.

2.7 Krav om alment indhold

”Undervisningen skal have af bred almen karakter. Enkelte fag eller faggrupper kan have en fremtrædende plads, men aldrig på bekostning af det almene.” (lov om frie kostskoler § 1. Stk. 1.)

”Undervisningen i et fag eller en faggruppe på et kursus kan højst omfatte halvdelen af undervisningen for den enkelte elev, medmindre undervisningen i faget eller faggruppen er af bred almen karakter. Ren færdighedstilægnelse kan højst udgøre op til halvdelen af den enkelte elevs undervisningstid.” (lov om frie kostskoler § 15. Stk. 1.)

2.8 Elever og undervisningssprog

Af tilskudsbekendtgørelsen fremgår:

”§ 14. Undervisningen tilrettelægges for danske elever. Skolen kan dog tilrettelægge undervisning særligt for udlændinge, når mindst 15 timer om ugen er tilrettelagt for danskere.

§ 15. Hvis der anvendes andet undervisningssprog end dansk, skal det begrundes i indholdsplanen, og eleverne skal oplyses herom ved tilmeldingen. Dette gælder dog ikke de skoler, der er nævnt i § 13, stk. 3.”

2.9 Vejledning

Af lov om frie kostskoler fremgår for undervisningspligtige elever på efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler:

”§ 2 *stk. 10*. Skolen kan tilbyde sine elever vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv i henhold til lov om vejledning om uddannelse og erhverv. Vejledningen kan gives efter bestemmelserne i § 4, stk. 2 og 3 i lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv.”

For folkehøjskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler gælder:

”§ 2 *a*. På kurser af mindst 12 ugers varighed på folkehøjskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler skal skolen vejlede eleverne om valg af uddannelse og erhverv med henblik på at understøtte elevernes afklaring herom...”

For yderligere oplysninger om vejledning se afsnit 3.7.

3 Forslag til indhold

Der findes bestemmelser om, hvem der skal godkende en indholdsplan, hvornår planen skal være godkendt, og hvad den som minimum skal indeholde. Derimod giver lov og tilskudsbekendtgørelse vide rammer for, hvordan indholdsplanens indhold kan formuleres.

I det følgende er nævnt en række elementer, der kan eller skal være en del af indholdsplanen. Den endelige udformning og prioritering af indholdet i indholdsplanen vil imidlertid variere afhængig af skoleform, kursuslængder og den enkelte skoles egenart. Derfor kan nogle af de følgende forslag være mere eller mindre relevante, ligesom nogle skoler kunne have brug for andre emner for at beskrive netop deres kursus.

3.1 Værdigrundlag og nærmere formål

Da skolens virksomhed skal tilrettelægges ud fra skolens værdigrundlag, er det naturligt at indholdsplanen afspejler de ideer, værdier og holdninger, som er udtrykt i skolens selvvalgte værdigrundlag.

Indholdsplanen kan tage udgangspunkt i skolens vedtægter ved at udfolde skolens værdigrundlag og nærmere formål. Herved er der mulighed for at uddybe den forståelse, der ligger bag formuleringerne i vedtægterne.

3.2 Hovedsigte

Det skal fremgå af indholdsplanen, hvordan skolens undervisning og samvær sikrer opfyldelse af hovedsigtet i lovens formålsparagraf om livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse.

Dette kan gøres ved at indskrive et særligt afsnit herom og/eller inddrage dette i beskrivelsen af skolens enkelte fag og aktiviteter.

Kravet om at indholdsplanen skal indeholde oplysninger om lovens hovedsigte gælder for alle skolens tilskudsberettigende kurser – også alle korte kurser.

3.3 Skolens pædagogiske linie

Hvis skolens praksis er præget af et overordnet pædagogisk syn, kan dette beskrives i indholdsplanen.

3.4 Eleverne

Kurser skal være åbne for alle. På nogle kurser, hvor skolen gør en særlig indsats, kan det være en fordel at beskrive, hvordan skolen tager hensyn til elevernes individuelle forudsætninger i tilrettelæggelsen af skolens virksomhed, fx gennem undervisningsdifferentiering, holddannelser og specialundervisnings-tilbud.

Såfremt skolen tilrettelægger undervisning særligt for udlændinge, bør skolen i indholdsplanen beskrive denne elevgruppe og den tilbudte undervisning. Hvis der anvendes andet undervisningssprog end dansk, skal det begrundes i indholdsplanen.

Såfremt skolen tilrettelægger særlige undervisningsforløb for flygtninge og indvandrere eller deres efterkommere, beskrives dette i indholdsplanen (se afsnit 3.10).

3.5 Lærerne

Udover at det af indholdsplanen skal fremgå, hvilke lærere der har varetaget undervisningen og de planlagte aktiviteter, kan indholdsplanen indeholde en beskrivelse af de forskellige funktioner mm, der knytter sig til lærerarbejdet på en kostskole.

Disse funktioner kan beskrives i et selvstændigt afsnit eller ved omtale under de enkelte punkter i indholdsplanen, fx ved:

- Forventninger/arbejdsopgaver til tilsynslæreren/vagtlæreren
- Kontaktlærerordninger/Hjemmelærere
- Flerlærersystemer
- Vejlederfunktioner mm.

3.6 Undervisningen

Beskrivelsen af undervisningen har til formål at forklare, hvorfor og hvordan fag og den øvrige undervisning (fx pædagogisk tilrettelagte ekskursioner, studieture, lejrskoleophold, emneuger, projektarbejder og brobygningselementer) indgår i skolens virksomhed, hvad man ønsker at opnå herved, og hvordan man har tænkt sig at nå det. Desuden kan der være forslag til, hvordan man vil evaluere forløbet.

Undervisningen beskrives gennem fagene og den øvrige undervisning, fx ved:

- Formål
- Mål, delmål, slutresultat
- Fagets almene perspektiver
- Indhold
- Undervisningsmateriale
- Undervisningssprog
- Timetal, omfang
- Ugeskema
- Arbejdsformer
- Metoder
- Hjælpemidler
- Deltagende elever og lærere
- Evalueringsformer.

3.7 Vejledning

På kurser af mindst 12 ugers varighed på folkehøjskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler skal skolen vejlede eleverne om valg af uddannelse og erhverv.

Efterskoler skal også tilbyde vejledning. I 10. klasse skal der arbejdes med elevernes uddannelsesplaner, og eleverne skal lave den obligatorisk selvvalgte opgave. Dette gælder også for de husholdnings- og håndarbejdsskoler, der tilbyder 10. klasse.

I indholdsplanen kan uddannelses- og erhvervsvejledning være beskrevet ved:

- Hvem der forestår vejledningen og denne/disses opgaver
- Vejledningens organisering

- Strategi for vejledningsindsatsen
- Arbejdet med elevernes uddannelsesplan og fx brug af uddannelsesbog
- Brobygningselementer
- Evt. samarbejde med de kommende Ungdommens Uddannelsescentre eller for voksne, de regionale centre for vejledning om valg af videregående uddannelse ("Studievalg")
- Mentorordninger

3.8 Den pædagogiske virksomhed i forbindelse med kostskolearbejdet

På linje med skolens undervisning skal samværet beskrives. Formålet er at beskrive, hvordan kostskoleformen medvirker til at opfylde kursets overordnede sigte. Fx ved:

- Beskrivelse af formål
- Organisering
- Bogrupper
- Forventninger/arbejdsopgaver til tilsynslæreren/vagtlæreren
- Fællesmøder
- Elevrådsarbejde
- Måltider
- Madlavning
- Rengøring
- Enkeltstående arrangementer
- Tilbagevendende arrangementer

Det fremgår af afsnit 2.6, at planlagte, målrettede og fremadskridende aktiviteter i forbindelse med kostskoleformen kan betegnes som pædagogisk tilrettelagt samvær. Såfremt pædagogisk tilrettelagt samvær for alle elever medgår til opfyldelse af kravet om 5 hele undervisningsdage, skal dette beskrives i indholdsplanen.

3.9 Specialundervisning

Skoler, der fast optager en større eller mindre gruppe af enkeltintegrerede elever, som modtager specialpædagogisk støtte, beskriver dette i indholdsplanen.

Efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, som modtager tilskud til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand for elever med særlige behov på grundlag af et samlet særligt undervisningstilbud, skal beskrive dette undervisningstilbud i indholdsplanen.

3.10 Tosprogede elever og integrationsarbejde

De frie kostskoler skal i henhold til lovens § 15 stk. 2 være åbent for alle i den enkelte skoleform aldersgruppe og må ikke gøres betinget af bestemte kundskaber, uddannelser og andet. Endvidere er der særlig mulighed for tilskud i forbindelse med særligt prioriterede elevgrupper (indvandrere og efterkommere af indvandrere, jf. lov om frie kostskole § 23 a.).

Indholdsplanen kan indeholde en særlig beskrivelse af skolens indsats i forhold til disse elevgrupper. Fx ved:

- Plan for generel styrkelse af medarbejdernes og elevernes interkulturelle kompetencer igennem undervisningen og samværet
- Lærere med (efter)uddannelse i undervisning i dansk som andetsprog
- Undervisning i dansk som andetsprog
- Arbejde med dansk som andetsprog i øvrige fag
- Tilbud om styrket vejledning i forhold til uddannelse og arbejdsmarked
- Tilbud om mentorordninger i forhold til ungdomsuddannelser

3.11 Kompetencegivende uddannelseselementer i forbindelse med kurser på folkehøjskoler husholdningsskoler og håndarbejdsskoler

Undervisningsministeriet er i færd med at udarbejde en vejledning, som beskriver de muligheder, der findes for et uddannelsessamarbejde mellem uddannelsesinstitutioner, der modtager statstilskud, og folkehøjskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler. Når vejledningen er færdig, vil den blive lagt på ministeriets hjemmeside.

I henhold til § 1a i lov om frie kostskoler, kan elever som en del af en folkehøjskoles, husholdningsskoles eller håndarbejdsskoles kursus følge prøveforberedende og kompetencegivende undervisning efter anden lovgivning, når denne undervisning højst udgør 15 timer ugentligt og er udbudt af en uddannelsesinstitution, som efter anden lovgivning er godkendt hertil.

Det fremgår af tilskudsbekendtgørelsen, at

”§ 22 *stk. 3.*: På kurser der indeholder kompetencegivende eller prøveforberedende undervisning efter stk. 1, skal den samlede undervisning mindst udgøre 21 timer ugentligt, jf. § 12, stk. 1. Heraf skal den undervisning der gives af folkehøjskolen, husholdningsskolen eller håndarbejdsskolen mindst udgøre 15 timer ugentligt eksklusiv pauser, og mindst 11 timer heraf skal være af bred almen karakter.”

Såfremt skolen anvender denne mulighed, skal indholdsplanen indeholde oplysninger om

- hvilken prøveforberedende og kompetencegivende undervisning, der indgår i kurset,
- omfanget og placeringen af den prøveforberedende eller kompetencegivende undervisning, og
- omfanget, placeringen og indholdet af den undervisning, som skolen selv giver de elever, der deltager i ordningen.

4 Specielt for efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler

4.1 Ekstra danskundervisning for tosprogede elever på efterskoler

Efterskoler, som modtager et særligt tilskud til danskundervisning for tosprogede elever for at forbedre mulighederne for disse elever for uddannelse og integration i det danske samfund, skal beskrive dette undervisningstilbud i indholdsplanen. (jf. lov nr. 1226 af 27. december 2003 om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og husholdningsskoler (frie kostskoler) m.v. (opfølgning på finanslovaftalen om omstillingsreserven og regelforenkling) samt tilskudsbekendtgørelsen § 31.).

4.2 Undervisningspligtige elever og elever i 10. klasse

Af lov om frie kostskoler fremgår:

” § 2. Optager efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler elever, der er undervisningspligtige i henhold til folkeskoleloven, skal skolerne tilbyde disse elever en undervisning, der står mål med, hvad der alminde-

ligvis kræves i folkeskolen. Skolen fastsætter for disse elever slutmål for de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, og for folkeskolens obligatoriske emner.

Stk. 2. Tilbyder skolen undervisning for elever på 8. klassetrin, fastsætter den for sådanne elever på 8. klassetrin mål for undervisningen i geografi, biologi og fysik/kemi (delmål).

Stk. 3. I det omfang skolen ikke har fastsat slutmål, jf. stk. 1, og delmål, jf. stk. 2, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, gælder de slutmål, henholdsvis trinmål (Fælles Mål), der er fastsat for undervisning i folkeskolen.

Stk. 4. Har eleven modtaget en undervisning, der står mål med den obligatoriske undervisning i folkeskolens 10. klasse, jf. folkeskolelovens § 8, stk. 1-4, kan eleven indstille sig til folkeskolens afgangsprøve eller 10. klasse-prøve efter bestemmelserne i folkeskolelovens § 14 a.

Stk. 5. Skolen skal regelmæssigt underrette undervisningspligtige elever og deres forældre om sit syn på elevernes udbytte af skolegangen.

Stk. 6. Som led i undervisningen skal skolen mindst en gang årligt foretage evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. Evalueringen danner grundlag for, at undervisningen tilrettelægges, så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger med det formål, at eleven så vidt muligt tilegner sig de kundskaber og færdigheder, der følger af de fastsatte mål.

Stk. 7. Skolen skal regelmæssigt foretage en evaluering af skolens samlede undervisning og udarbejde en plan for opfølgning på evalueringen.

Stk. 8. Skolen skal offentliggøre sine indholdsplaner og resultatet af evaluering og opfølgingsplan på skolens hjemmeside på internettet.

Stk. 9. Skolerne giver de kommuner, hvor undervisningspligtige elever er tilmeldt folkeregistret, meddelelse om optagelse og kurssets varighed. Forlader disse elever skolen inden kurssets afslutning, eller opfylder de ikke undervisningspligten, skal skolerne underrette kommunerne herom. Det samme gælder, hvis skolen ophører med at modtage tilskud efter denne lov.

Stk. 10. Skolen kan tilbyde sine elever vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv i henhold til lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv. Vejledningen kan gives efter bestemmelserne i § 4, stk. 2 og 3, i lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv.”

Indholdsplanen skal sandsynliggøre, at skolens undervisning vil kunne føre frem mod de trin- og slutmål, der er gældende for de obligatoriske fag og emner i folkeskolen.

Skolen skal sikre sig, at den krævede evaluering er offentlig tilgængelig via skolens hjemmeside. Skolerne opmærksomhed henledes på, at der er forskel på den evaluering, der skal foretages som følge af kravene i lov om frie kostskoler § 2., og den årlige selvevaluering af skolens virksomhed i forhold til værdigrundlaget, som alle frie kostskoler skal foretage som følge af samme lovs § 17.

4.3 Afgangsprøver

Af lov om frie kostskoler fremgår:

” § 5 a. Eleverne på en efterskole, husholdningsskole eller håndarbejdsskole, der giver undervisning på 9. klassetrin, aflægger folkeskolens afgangsprøver, medmindre skolen har meddelt Undervisningsministeriet, at den ikke afholder prøverne.

Stk. 2. Eleverne på en skole, der har meddelt Undervisningsministeriet, at den på grund af sit værdigrundlag ikke giver undervisning i kristendomskundskab, skal ikke aflægge prøve i dette fag, men i et andet fag, der udtrækkes inden for den humanistiske fagblok.

Stk. 3. Eleverne på en skole, der har meddelt Undervisningsministeriet, at afholdelse af afgangsprøve i historie er uforeneligt med dens værdigrundlag, skal ikke aflægge prøve i dette fag, men i et andet fag, der udtrækkes inden for den humanistiske fagblok. Skolen skal årligt indsende dokumentation for, at undervisningen i historie er givet på et niveau, der leder frem mod skolens slutmål i historie.

Stk. 4. Eleverne på en skole, der meddeler Undervisningsministeriet, at afholdelse af skriftlig afgangsprøve i historie er uforeneligt med dens værdigrundlag, skal ikke aflægge skriftlig prøve i historie, men i stedet mundtlig prøve i faget.

Stk. 5. En efterskole, husholdningsskole eller håndarbejdsskole skal for sine elever afholde folkeskolens afgangsprøver, medmindre skolen har meddelt Undervisningsministeriet, at den ikke afholder prøverne. De regler om afgangsprøverne, der gælder for folkeskolen og dens elever, gælder tilsvarende for en efterskole, husholdningsskole eller håndarbejdsskole og dens elever, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 6. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om skolernes meddelelser og indsendelse af dokumentation efter stk.1-4, herunder om tidsfrister herfor.

Stk. 7. Undervisningsministeren fører særskilt tilsyn med undervisningen på efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, der giver undervisning på 9. klassetrin, og som ikke afholder folkeskolens afgangsprøver og med historieundervisningen på skoler, der er omfattet af stk. 3.

§ 5 b. Skolen skal på sin hjemmeside på internettet offentliggøre oplysning om, den er helt eller delvist er fritaget for prøveafholdelse efter § 5 a, og i forbindelse med indmeldelsen af børn i skolen orientere forældrene herom.”

Såfremt efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler ikke tilbyder folkeskolens prøver, skal dette fremgå af indholdsplanen og på skolens hjemmeside.

Tilbyder en skole folkeskolens prøver, er det et krav, at de regler, der vedrører disse prøver og tilhørende karaktergivning, overholdes.

Spørgsmål vedrørende ændring af prøvefritid, anmeldelsesdatoer og fx anvendelse af hjælpemidler ved prøver mm skal stilles til Skolestyrelsen (se www.skolestyrelsen.dk/).

Opmærksomheden henledes på gældende lov om folkeskolen og tilhørende bekendtgørelser, vejledninger, faghæfter og Fælles mål, der beskriver slutmål og trinmål, samt læseplaner for folkeskolen mm. (Links til ovenstående senere i denne vejledning)

4.4 Andre love, bekendtgørelser, vejledninger og links

Opmærksomheden henledes på de til en hver tid gældende love og regler, da ændringer forekommer.

Folkeskoleloven:

Lovbekendtgørelse nr. 1195 af 30. november 2006 om folkeskolen.

Projekt opgave:

Bekendtgørelse om projekt opgaven i folkeskolens 9. klasse. (Nr. 558 af 7. juni 2006)

Obligatorisk selvvalgt opgave:

Bekendtgørelse om den obligatoriske selvvalgte opgave i 10. klasse. (Nr. 497 af 31. maj 2000)

Øvrige bekendtgørelser:

Bekendtgørelse om formålet med undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner med angivelse af centrale kundskabs- og færdighedsområder slutmål og trinmål (Fælles mål). (nr. 571 af 23. juni 2003 med senere ændringer)

Bekendtgørelse om prøver og eksamen i folkeskolen og i de almene og studieforbereende ungdoms- og voksenuddannelser. (Nr. 351 af 19. maj 2005 med senere ændringer)

Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse. (Nr. 262 af 20. marts 2007)

Vejledninger:

Vejledning om fravigelse af bestemmelserne ved folkeskolens afsluttende prøver. (Nr. 9729 af 23. november 2005)

Links:

Undervisningsministeriets hjemmeside:

www.uvm.dk

Hjemmeside om Fælles Mål:

www.faellesmaal.uvm.dk/

Prøver og evaluering:

www.skolestyrelsen.dk/

Elektronisk mødested for undervisere:

www.emu.dk

Spørgsmål til vejledningen kan rettes til:

Jørn Højer-Pedersen

Pædagogisk konsulent

Afdeling for grundskole og folkeoplysning

Undervisningsministeriet

Tlf.: 3392 5375

joern.hoejer-pedersen@uvm.dk